

4- SERMAYENİN SERBEST DOLAŞIMI

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu, 17 Haziran 2003 tarih ve 25141 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

I- ÖNCELİKLER LİSTESİ

ÖNCELİK 4.1 Türkiye’deki bütün sektörlerde (AB menşeli) yabancı yatırımların önündeki bütün kısıtlamaların kaldırılması

ÖNCELİK 4.2 Avrupa Birliği (AB) vatandaşları ve tüzel kişilerinin gayrimenkul ediniminin önündeki bütün kısıtlamaların kaldırılması

II- ÖNCELİKLERİN TANIMLARI VE ÖNCELİKLER ÇERÇEVESİNDE AB MEVZUATINA UYUM, UYGULAMAYA YÖNELİK KURUMSAL YAPILANMA VE FİNANSMAN TABLOLARI

ÖNCELİK 4.1 Türkiye’deki bütün sektörlerde (AB menşeli) yabancı yatırımların önündeki bütün kısıtlamaların kaldırılması

1- Kısa Bilgi

Türk yabancı sermaye mevzuatının AB mevzuatıyla uyumu ileri düzeyde olmasına rağmen, birtakım kısıtlamalar hala devam etmektedir. Yabancı sermayeli şirketler, kuruluş öncesi izin almak ve şirket kurmak için gerçek veya tüzel kişi başına 50.000 ABD Doları karşılığı sermayeyi Türkiye’ye getirmek zorundadır. Yabancı sermaye payı konusunda ise, sivil havacılık, deniz taşımacılığı, liman işletmeciliği ve radyo televizyon yayıncılığı gibi bazı stratejik sektörler haricinde, kısıtlama bulunmamaktadır.

Yabancı sermaye mevzuatından kaynaklanan kısıtlamaların (izin prosedürü ve asgari sermaye şartı) kaldırılmasını öngören yeni Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu 17 Haziran 2003 tarih ve 25141 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunla, yabancı yatırımların önündeki - ilgili kanunlardan kaynaklanan sektörel kısıtlamalar - dışındaki bütün kısıtlamalar kaldırılmış olacaktır.

Sektörel kısıtlamalar konusunda bazı istisnalar tanınmıştır. Buna göre, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 27. ve 29. maddeleri ve Yat Turizmi Yönetmeliği, gezi, spor ve eğlence amacıyla kullanılan yabancı bayraklı özel ve ticari yatlar için 815 sayılı Türkiye Sahillerinde Nakliyat, Bahriye (Kabotaj) ve Limanlaşma Kara Suları Dahilinde İcraı Sanat ve Ticaret Hakkında Kanuna bir istisna getirmiştir. Aynı şekilde, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 3. ve 27. maddeleri ve Yat Turizmi Yönetmeliğinin 21. maddesi yurt dışında kurulu işletmelerin, turizm hizmet sektöründe serbestçe çalışmalarına izin vermektedir.

Ülkemizde özel radyo ve televizyon yayıncılığı sektörünü düzenleyen 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanunda yabancı sermayeye ilişkin kısıtlamalar bulunmaktadır. 3984 sayılı Kanun, AB mevzuatına uyum gerekçesiyle, 21 Mayıs 2002 tarih ve 24761 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4756 sayılı ve 9 Ağustos 2002 tarih ve 24841 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4771 sayılı Kanunlarla değişikliğe uğramıştır. Bu çerçevede, özel radyo ve televizyon kuruluşlarında sahipliği belirleyen “Kuruluş

ve Hisse Oranları” başlıklı 29. maddenin yabancı sermaye oranını belirleyen (h) fıkrası “Bir özel radyo ve televizyon yayın kuruluşunda yabancı sermayenin payı ödenmiş sermayenin % 25’ni geçemez” olarak değiştirilmiştir. Bu oran daha önce % 20 ile sınırlandırılmıştı.

Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de menkul kıymet alım ve satımı yapmaları, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararın 15. maddesi çerçevesinde serbest bulunmaktadır.

Yabancı menkul kıymetlerin Türk sermaye piyasalarında halka arzı ve işlem görmesi ile yabancı finansal hizmet sağlayıcıların doğrudan yatırımlarının önündeki engellerin kaldırılması, Türk mali sektörünün AB’ye entegrasyonunu kolaylaştıracaktır.

Sınır ötesi kredi transferleri hakkındaki 27 Ocak 1997 tarih ve 97/5/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Direktifine AB’ye üyelik ile uyum sağlanacaktır.

2- Mevzuat Uyum Takvimi

Tablo 4.1.1

No	AB Mevzuatının adı ve numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
1	Antlaşmanın 67. maddesinin uygulanması için 24 Haziran 1988 tarih ve 88/361/EEC sayılı Konsey Direktifi	KHK/91 Sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	Sermaye Piyasası Kurulu	Eylül 2005	Aralık 2005
		84/8581 Karar Sayılı Menkul Kıymet Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik	Sermaye Piyasası Kurulu	Eylül 2005	Aralık 2005
		Istanbul Menkul Kıymetler Borsası Kotasyon Yönetmeliği	Sermaye Piyasası Kurulu	Eylül 2005	Aralık 2005
		Seri: III No: 20 Sayılı Yabancı Sermaye Piyasası Araçlarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği	Sermaye Piyasası Kurulu	Aralık 2005	Aralık 2005
		Seri: VII No 14 Sayılı Yabancı Yatırım Fonu Paylarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Tebliği	Sermaye Piyasası Kurulu	Aralık 2005	Aralık 2005
		Seri: V No:46 Sayılı Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ	Sermaye Piyasası Kurulu	Aralık 2005	Aralık 2005

Tablo 4.1.1 (Devamı)

No	AB Mevzuatının adı ve numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
		3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanun	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu		Müzakere sürecinde belirlenecektir.
		2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu	Ulaştırma Bakanlığı		Müzakere sürecinde belirlenecektir.
		815 sayılı Kabotaj Kanunu	Denizcilik Müsteşarlığı		Müzakere sürecinde belirlenecektir.
		6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı		Müzakere sürecinde belirlenecektir.
		406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu	Telekomünikasyon Kurumu		Müzakere sürecinde belirlenecektir.
		2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu	Kültür ve Turizm Bakanlığı		Müzakere sürecinde belirlenecektir.
2	98/26/EC: Ödemeler ve Menkul Kıymet Takas İşlemlerinde İşlemlerin Kesin Hüküm İfade Etmesi Hakkında 19 Mayıs 1998 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi	Istanbul Menkul Kıymetler Borsası Takas ve Saklama Merkezleri Yönetmeliği	Sermaye Piyasası Kurulu	Eylül 2005	Aralık 2005

3- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması için Kurumsal Yapılanma Takvimi

Tablo 4.1.2

No	Yapılması Gerekenler-SPK	Uygulama Takvimi
1	Mevzuatın uyumlaştırılması amacıyla uzmanların eğitimi ve danışmanlık hizmeti alınması	2003-2006

4- Planlanan Finansman İhtiyacı

Tablo 4.1.3

(Euro)

İhtiyaçlar – (SPK)	Yıl	Ulusal Bütçe	AB Kaynakları	Diğer	Toplam
I-Yatırım					
II- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması					
Personel Alımı					
Eğitim	2003-2006		80.000	-	80.000
Danışman İhtiyacı	2003-2006		500.000		500.000
Tercüme					
Diğer					
Toplam			580.000		580.000

ÖNCELİK 4.2 AB vatandaşları ve tüzel kişilerinin gayrimenkul ediniminin önündeki bütün kısıtlamaların kaldırılması

1- Kısa Bilgi

Türkiye’de yabancı gerçek kişilerin gayrimenkul edinimi, 2644 sayılı Tapu Kanununun 35. maddesi uyarınca karşılıklı olmak ve kanuni kısıtlayıcı hükümlere uymak koşullarına göre düzenlenmiştir.

Kanuni kısıtlayıcı hükümler şunlardır: Tapu Kanununun 36. maddesi, 442 sayılı Köy Kanununun 87. maddesi, 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununun 9/b ve 28. maddeleri ve Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Yönetmeliğinin 9/2 ve 27. maddeleri.

2644 sayılı Tapu Kanununun 36. maddesine göre “Yabancı hakiki şahıslar bir köye bağlı olmayan müstakil çiftliklere ve köy dışında kalan arazinin 30 hektardan çoğuna ancak Hükümetin izniyle sahip olabilirler. Kanuni miras bu hükmün dışındadır. Adı geçen çiftliklere ve arazinin 30 hektardan ziyadesine vasiyet suretiyle veya mansup mirasçı sıfatıyla yabancı hakiki şahısların sahip olabilmesi de Hükümetin iznine bağlı olup, izin verilmezse çiftlik ve bu fazla miktar tasfiye suretiyle bedele çevrilir”.

442 sayılı Köy Kanununun 87. maddesi uyarınca “Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunmayan gerek şahıslar, gerekse şahıs hükmünde olan cemiyet ve şirketlerin (eşhas-ı hususiye ve hükmiye) köylerde arazi ve emlak almaları memnurdur”.

2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununun 9/b ve 28. maddeleri ve Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Yönetmeliğinin 9/2 ve 27. maddeleri gereğince, yabancılar askeri yasak bölge ve güvenlik bölgeleri ile stratejik bölge sınırları içinde kalan taşınmaz malları edinemez. Bu kısıtlama, tüm iktisap yolları için geçerlidir.

Yabancı sermaye mevzuatına göre, Türkiye’de kurulu yabancı sermayeli şirketler için gayrimenkul ediniminde bir kısıtlama bulunmamaktadır.

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve 3 Temmuz 2003 tarihinde TBMM tarafından kabul edilen, 4916 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla, 2644 sayılı Tapu Kanununun 35. maddesi değiştirilerek, gerçek kişiler konusundaki karşılıklılık esasına dayanan temel ölçüt korunmakta ve yabancı sermaye mevzuatında düzenlenmemiş olan yurt dışında yerleşik şirketlerin gayrimenkul edinimi, gerçek kişilerle aynı ölçüte bağlanmaktadır.

Buna göre, karşılıklılık ilkesine ve kanuni sınırlamalara uyulmak kaydıyla, yabancı uyruklu gerçek kişiler ile ticaret şirketleri, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde taşınmaz mal edinebilirler. Karşılıklılık ilkesinin uygulanmasında, yabancı devletin taşınmaz mal ediniminde kendi vatandaşlarına veya ticaret şirketlerine tanıdığı hakların, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına veya şirketlerine de tanınması esastır.

4916 sayılı Kanunun 35. maddesi, 442 sayılı Köy Kanununun 87. maddesini yürürlükten kaldırmaktadır. Aynı şekilde, Tasarının 18. maddesi ile 2644 sayılı Tapu Kanununun 35. maddesi yeniden düzenlenerek, Tapu Kanununun 36. maddesinde yer alan hükümlere de yer verildiğinden, 36. madde yürürlükten kaldırılmaktadır.

4916 sayılı Kanuna göre, yabancı ülkelerde kayıtlı ticaret şirketleri Türkiye’de otuz hektara kadar mal alma ve satma hakkına kavuşacaklardır. Eğer yabancı gerçek ve ticaret şirketleri otuz hektardan fazla bir taşınmazı almak isterlerse, Bakanlar Kurulunun iznini almaları gerekecektir. Bakanlar Kurulu, güvenlik ve kamu yararı gerekçesi ile yabancı gerçek kişiler ile ticaret şirketlerinin Türkiye’de gayrimenkul satın alamayacakları yerleri belirlemeye yetkilidir. Dolayısıyla, karşılıklı olmak ve kanuni sınırlamalara uyulmak kaydıyla, AB vatandaşları ve ticaret şirketleri de Türkiye’de gayrimenkul satın alabileceklerdir.

Turizm Teşvik Kanununun 8/e maddesinde “Turizm bölgelerinde ve turizm merkezlerindeki taşınmaz malların iktisabı, 442 sayılı Köy Kanunu ve 2644 sayılı Tapu Kanununda yer alan, yabancı uyruklularla ilgili tahditlerden, Bakanlar Kurulu Kararı ile istisna edilebilir” hükmü yer almaktadır.

2- Mevzuat Uyum Takvimi

Tablo 4.2.1

No	AB Mevzuatının adı ve numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
1	Antlaşmanın 67. maddesinin uygulanması için 24 Haziran 1988 tarih ve 88/361/EEC sayılı Konsey Direktifi	Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı	Maliye Bakanlığı	3.7.2003 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiştir	Temmuz 2003
		2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu	Milli Savunma Bakanlığı		Müzakere sürecinde belirlenecektir.

3- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması için Kurumsal Yapılanma Takvimi

Kurumsal yapılanma öngörülmemektedir.

4- Planlanan Finansman İhtiyacı

Planlanan finansman ihtiyacı bulunmamaktadır.